

Lapsiperheiden edistynyt analytiikka – hankkeen tuloslite

Lapsiperheiden edistynyt analytiikka

Kuntien yhteisessä Lapsiperheiden edistynyt analytiikka (LEA) –hankkeessa on luotu ainutlaatuinen tilannekuva lapsiperheiden hyvinvoinnista tekoälyn avulla.

Lapsiperheiden tilannekuva on luotu hyödyntämällä rekisteritietoa kansallisista lähteistä. Edistyneen analytiikan avulla luotu näkymä antaa tietoa perheiden rakenteista, toimeentulosta, koulutustasosta ja terveydestä. Hankkeen tilannekuva mahdollistaa kuntien hyvinvointinäkömien tarkastelun kaupunkitasolla sekä alueellisen tarkastelun postinumerotasolla.

Kaikkia rekisteriaineistoja on käsitelty Findatan tietoturvalisessä ympäristössä. Tiedoista ei tunnisteta yksittäisiä perheitä, tieto on koostettu väestötasoiseksi.

Hankkeen tiedot on koostettu seuraavista rekisterilähteistä:

Tietolupa Findatasta (Laki sosiaali- ja terveystietojen toissijaisesta käytöstä §552/2019)

- Väestötietojärjestelmä (Digi- ja väestötietovirasto)
- Perustoimeentulotuki rekisteri (Kela)
- Yleisen asumistuen saajat ja maksut (Kela)
- Työttömyysturvan maksutiedot (Kela)
- Eläkerekisteri: työeläkkeet (Eläketurvakeskus)
- Terveystietojärjestelmän hoitoilmoitusrekisteri (Hilmo)
- Sosiaalihuollon hoitoilmoitusrekisteri (Sosiaalihilmo)
- Terveystietojärjestelmän avohoitoilmoitusrekisteri (Avohilmo)

Muita rekisterilähteitä:

- Tulorekisteri (tietolupa Verohallinto)
- Tutkintorekisteri (tietolupa Tilastokeskus)

TAMPERE

V A A S A .
V A S A .

PORI

Hankekuntien keskeiset huomiot

Vaasa ja Laihia:

- Kerätyt ja analysoidut tiedot kertovat, että suurella osalla vaasalaisista ja laihialaisista lapsiperheistä on hyvinvoinnin peruspilarit kunnossa. Lapsiperheiden hyvinvointi näyttäytyy hyvin samankaltaisena sekä Vaasassa että Laihiassa. Alueella on kuitenkin hyvin paljon erilaisia asuinalueita.
- Vaasassa on erityisen paljon perheitä, joissa on teini-ikäisiä lapsia. Vaasalaisilla perheillä on vähemmän muuttoja. Laihiassa sen sijaan on hiukan enemmän pienten lasten perheitä sekä enemmän muuttavia perheitä.
- Hankkeessa tehty kehitystyö on tärkeä avaus laajemmalle tiedon hyödyntämiselle ja ennen kaikkea asukkaiden elämäntilanteiden paremmalle ymmärtämiselle.

Pori:

- Olemme hankkeessa tilannekuvien avulla luoneet asiantuntijoiden kanssa parempaa ymmärrystä porilaisista lapsiperheistä ja heidän hyvinvoinnin tilastaan. Tilannekuvien pohjalta on ollut hienoa todeta, että pääsääntöisesti porilaisilla lapsiperheillä korkean hyvinvoinnin edellytykset täyttyvät. Meillä on kuitenkin myös paljon lapsiperheitä, jotka tarvitsevat tukea perheen normaalia arkea kuormittavissa elämäntilanteissa. Meidän tulee kuunnella perheitä ja vastata heidän tarpeisiinsa sekä kehittää organisaatorajat ylittävää toimintaa.
- Porissa vaikuttaa korkea paikalliskulttuurinen piirre kahden vanhemman lapsiperheissä, joka heijastuu vähäisenä muuttohistoriana. Kuitenkin yhden vanhemman perheiden runsas muuttoliikenne ja sen tuomat haasteet sosiaalisten verkostojen vähyyteen on otettava vanhemmuuden tukemisessa huomioon. Lisäksi Porissa elää myös huomattava määrä itsenäisesti asuvia alaikäisiä nuoria, joiden hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä tulee kannatella. Porilaisten lapsiperheiden hyvinvointia ja voimavaroja rasittavista tekijöistä nousee esiin muihin osahankkeisiin nähden eritoten heikkoon työmarkkina-asemaan ja matalampaan koulutustasoon liittyvät haasteet.

Vantaa:

- Hankkeen tulosten perusteella voidaan todeta, että Vantaa on yleisesti turvallisten lapsiperheiden kunta. Monimuotoisissa perheissä on suhteellisen tasaisesti eri-ikäisiä lapsia. Usein perheet ylläpitävät terveellisiä elämäntapoja ja vanhemmilla on hyvät voimavarat pitää huolta lapsistaan.
- Vantaalla lapsiperheiden hyvinvoinnin jakautuminen kiinnittyy alueellisiin erityispiirteisiin. Väestökeskittymissä elämäntilanteiden monimuotoisuus ja runsaampi palvelutarve on yleisempää kuin haja-asutusalueilla, joilla hyvinvointi rakentuu usein korkeiden sosioekonomisten tekijöiden perustalle. Systeeminen palvelutarve, sosiaalipalvelujen käyttö, työttömyysaasteet ja muuttaminen korostuvat erityisesti väestöltään runsailla radanvarsialueilla.
- Tilannekuva-analytiikka luo mahdollisuuden tarkastella ilmiötasolla Vantaan eri alueiden lapsiperheiden tilannetta. Yhdessä asiantuntijoiden kanssa luotu perhe- ja aluetietoisuus mahdollistaa palvelujen ja ammatillisten resurssien kohdentamisen.

Tampere ja Ylöjärvi:

- Muuttoliikkeen merkitys korostuu Tampereella. Kaupungissa on erityisesti lapsiperheitä, joilla on heikommat sosiaaliset verkostot sen vuoksi, että isovanhemmat tai muut läheiset asuvat kauempana. Nämä perheet tarvitsevat mahdollisesti enemmän sosiaalisten verkostojen tukea. Tampereella asuu myös paljon muualta muuttaneita yhden vanhemman perheitä sekä yksin asumaan muuttaneita, itsenäisesti asuvia alaikäisiä nuoria.
- Hankkeen tulosten valossa voidaan sanoa, että valtaosalla tamperelaisista lapsiperheistä on vahvat hyvinvointivarannot. Tampereella on kuitenkin myös runsaasti perheitä, jotka tarvitsevat tukea talouteen, terveyteen, koulutukseen tai sosiaalisiin voimavaroihin liittyvissä asioissa.
- Ylöjärven lapsiperheissä on nähtävissä runsaasti hyvinvointivarantoja, erityisesti korostuu pienten lasten perheiden määrä ja peilikuvamaisuus suhteessa tamperelaisiin lapsiperheisiin.

TAMPERE

YLÖJÄRVI

V A A S A .
V A S A .

Laihia

PORI

LEA-hankkeessa tunnistetut lapsiperheiden segmentit kaupunkitasolla

Segmentti	Tampere	Ylöjärvi	Vantaa	Pori	Vaasa	Laihia
Kuvaus segmentin piirteistä sekä palveluntarpeista.						
Paljon muuttavat yhden vanhemman perheet Usein yhden vanhemman perheitä. Muualla asuvat sisarusket, etävanhemmat ja isovanhemmat ovat usein kaukana, mikä tekee turvaverkosta ohuen. Lisäksi perheillä paljon muuttoa viimeisen viiden vuoden aikana. Koulutus jakautuu eri asteille, mutta yleensä hyvä työllisyystilanne, eikä toimeentulon haasteita. Etävanhempien tulojen merkitys korostuu suhteessa perheen tuloihin. Perheissä jonkin verran henkisestä ja fyysisestä pahoinvoinnista (väkivalta, itsemurhayritykset) kertovia terveydenhuollon merkintöjä.	6 %	6 %	6 %	5 %	4 %	6 %
Turvalliset pienten lasten perheet Kotimaisia kieliä puhuvia sekä vieraskielisiä kahden vanhemman perheitä, joissa usein vähän tuentarpeita. Vieraskielisissä perheissä asuu korostuneesti myös muita sukulaisia. Vähän lapsisia perheitä, joissa korostuvat alle kouluikäiset ja lähellä asuvat isovanhemmat. Perheillä vähän muuttoa ja sosiaali- ja terveyspalvelujen käyttöä. Keskiasteen ja ylipiempit tutkintojen korostuminen antaa hyvät lähtökohdat tukea lasten oppimista. Vähän työttömyyttä ja työkyvyttömyyttä mikä takaa kohtuullisen tulotason. Perheessä vähän pahoinvointia (henkinen/fyysinen) tai taloudellista turvattomuutta.	20 %	28 %	30 %	23 %	24 %	26 %
Yhden vanhemman monihaasteiset perheet Perheet usein yhden vanhemman perheitä, joissa äitien ikä alle 35-vuotta ja isovanhempien ikä alle 61. Perheet ovat kotimaisia kieliä puhuvia tai vieraskielisiä perheitä. Haasteita esiintyy monella hyvinvoinnin osa-alueella sekä elintavoissa, kuten riippuvuuksia ja itsestä huolehtimisen haasteita. Perheissä sairastavuutta, mikä osaltaan lisää sosiaali- ja terveyspalvelujen käyttöä. Raskaudenkeskeytykset ja lapsen karies korostuvat hieman. Perheissä on paljon neuropsykiatrisia diagnooseja. Riski matalan koulutuksen toistumiseen seuraavassa sukupolvessa. Paljon muuttoa ja sote-palvelujen käyttöä sekä työttömyyttä, mutta ei työkyvyttömyyttä. Perheessä pahoinvoinnista (henkinen/fyysinen) kertovia terveydenhuollon merkintöjä ja taloudellista turvattomuutta, joka näkyy toimeentulotuen asiakuutena.	3 %	1 %	3 %	2 %	2 %	2 %
Yhden vanhemman matalan sosioekonomisen aseman perheet Paljon yksinhuoltaja perheitä, joissa paljon lapsia ja usein alle 61-vuotiaita isovanhempia. Perheissä neuropsykiatrisia diagnooseja ja psykiatrisia diagnooseja lapsilla ja etävanhemmilla sekä paljon sosiaali- ja terveyspalvelujen käyttöä. Lapsilla ja nuorilla paljon karies merkintöjä. Vanhemmilla usein matala koulutus. Perheissä ja etävanhemmissa usein opiskelijoita, mikä luo koetun työttömyyden ohella taloudellisia haasteita. Ei työkyvyttömyyteen viittaavia tekijöitä, mikä näkyy myös siinä, että perheissä nostetaan useammin perustoimeentulotukea ja asumistukea kuin eläkkeitä. Taloudellisen turvattomuuden lisäksi henkistä ja fyysistä turvattomuutta (pahoinvointia).	5 %	3 %	6 %	4 %	4 %	3 %
Monimuotoiset kohtalaisen hyvinvoivat perheet Perheissä paljon itsenäisiä nuoria, yhden vanhemman perheitä sekä uusioperheitä, joissa usein yli 13-vuotiaita lapsia. Perheillä vähän sosiaali- ja terveyspalveluiden käyttöä, mutta kaukana asuvat sisarusket, etävanhemmat ja isovanhemmat sekä perheen jäsenten kuolemat tekevät turvaverkosta ohuen. Perheet eivät juurikaan muuta ja heillä on hyvä työllisyystilanne eikä työkyvyttömyyttä. Etuuksista perheissä nostetaan Eläkkeitä ja asumistukea perheissä nostetaan useammin kuin perustoimeentulotukea.	15 %	13 %	14 %	18 %	14 %	13 %
Kahden vanhemman matalan sosioekonomisen aseman perheet Kahden vanhemman pienten lasten monilapsisia perheitä, joissa asuu usein vanhempien lisäksi myös muu aikuinen sukulainen. Perheissä korostuu vieraskielisyys sekä äitien ja isovanhempien nuori ikä. Perheillä haasteita terveellisten elämäntapojen ylläpidossa ja paljon sosiaali- ja terveyspalvelujen käyttöä. Lapsella ja vanhemmalla psyykkisiä sairauksia fyysisistä sairastavuutta useammin. Perheissä riski matalan koulutuksen toistumiseen seuraavassa sukupolvessa. Perheen taloudelliset haasteet näkyvät työttömyytenä ja perustoimeentulotuen asiakuutena. Taloudellisen turvattomuuden lisäksi fyysistä ja henkistä turvattomuutta. Perheillä korkea tuentarve.	4 %	1 %	7 %	2 %	4 %	2 %
Etävanhemman hyvinvointivarannot tukena perheessä Uusperheitä, yhden vanhemman perheitä sekä itsenäisiä nuoria. Perheissä usein nuorisoikäisiä lapsia. Perheillä pääosin hyvät hyvinvointivarannot: terveelliset elämäntavat, vähän muuttoa ja sosiaali- ja terveyspalvelujen käyttöä, mutta kuitenkin jonkin verran henkistä ja fyysistä turvattomuutta. Perheissä hyvän työtilanteen myötä myös vakaat taloudelliset varannot, yksin asuvilla nuorilla sen sijaan taloudellisia haasteita. Perheessä hyvät edellytykset tukea lasta koulunkäynnissä. Lapsen tai nuoren eri osoitteessa asuvalla vanhemmalla hyvät hyvinvointivarannot, korkea koulutus ja sosioekonominen asema sekä yrittäjyyttä. Toisaalta sisarusket, etävanhemmat ja isovanhemmat asuvat usein kaukana, mikä tekee turvaverkosta ohuen.	11 %	6 %	7 %	8 %	9 %	7 %
Kahden vanhemman hyvinvoivat perheet Perhekoolta monen muotoisia kotimaisia kieliä puhuvia kahden vanhemman perheitä, joilla isovanhemmat asuvat usein lähellä. Perheet asuvat usein pysyvästi samalla asuinalueella ja heillä on taloudellista ja koulutuksellista pääomaa: perheessä ylempiä toimihenkilöitä ja yrittäjiä, ei kasautuneita työllisyyteen liittyviä haasteita, eikä työkyvyttömyyttä. Perheissä pääosin hyvät hyvinvointivarannot ja alhainen tuentarvetaso, mikä näkyy sosiaali- ja terveyspalvelujen käytön alhaisessa määrässä.	29 %	36 %	24 %	27 %	34 %	35 %
Työkyvyttömyys haasteena perheessä Paljon tukea tarvitsevia rakenteeltaan eri muotoisia perheitä, joissa usein nuorisoikäisiä lapsia ja korostuneesti yli 3 lasta perheessä. Perheissä sairastavuutta ja palvelujen käyttöä sekä merkittävästi fyysisiä, psyykkisiä ja itsestä huolehtimisen haasteita. Riski matalan koulutuksen toistumiseen seuraavassa sukupolvessa. Perheissä korostuneesti taloudellisia haasteita ja työkyvyttömyyseläkkeen saajia, eläkkeellä oleminen korostuu perheessä ja etävanhemmilla.	3 %	3 %	2 %	4 %	3 %	3 %
Työttömyys haasteena perheessä Monimuotoisia perheitä, joissa kohonnutta tuentarvetta, työttömyyttä sekä asumis- ja perustoimeentulotukiasiakkuuksia. Perheiden nuorilla psykiatrisia diagnooseja. Niissä perheissä, joissa lapsi tai nuori asuu jonkun muun aikuisen kuin oman huoltajansa kanssa on enemmän hyvinvointihaasteita. Näissä perheissä myös paljon eri osoitteessa asuvia sisarusket. Lähivanhemmalla korostuneesti riippuvuuksia etävanhempaan verrattuna. Perheessä vähemmän koulutusta kuin etävanhemmalla, etävanhemmissa myös opiskelijoita. Riski matalan koulutuksen toistumiseen seuraavassa sukupolvessa vanhempien koulutustason vuoksi.	3 %	3 %	2 %	6 %	3 %	3 %